

Prima atestare documentară referitoare la Blaj datează din 1252, an în care contele Herbord a cumpărat domeniul "de la întâlnirea Târnavelor", domeniu denumit în continuare "villa Herbordi". În 1313 fiul lui Herbord, Blasius, a devenit stăpân al moșiei respective. Denumirea Blajului provine de la numele acestui Blasius. La Blaj au fost întemeiate importante instituții de învățământ, precum școlile Blajului, Biblioteca Arhidiecezană (cea mai mare bibliotecă românească din Transilvania), tipografia etc. În anul 1737 Blajului i-a fost conferit statutul de oraș, fiind totodată centrul cultural al românilor „uniți” și al Școlii Ardelene. În anul 1754, prin eforturile episcopului Petru Pavel Aron la Blaj și-a deschis porțile prima școală publică cu limba de predare română.

Biserica de zid cu hramul "Sfinții Arhangheli", a grecilor, Construită la 1770 în locul unui lăcaș de lemn, biserica este de tipul sală, cu altar poligonal ușor decroșat, naos dreptunghiular și turn-clopotniță, adăugat mai târziu. La 1776 un zugrav rămas anonim a pictat șirul icoanelor împărătești, din care se mai păstrează astăzi trei, cea de-a patra, a Maicii Domnului cu Pruncul fiind astăzi o lucrare a lui Iacov din Rășinari adusă de la mănăstirea Ciunga. Restul tâmplei, sculptate de Ion tâmplarul din Țara Românească, conform unei inscripții din spatele ușilor împărătești, a fost zugrăvit de Simon din Bălgrad cândva după 1789.

Catedrala Sfânta Treime din Blaj, Înălțarea catedralei greco-catolice din Blaj se datorează în primul rând strădaniei episcopului Inochentie Micu, care, la scurtă vreme după luarea în stăpânire a noii reședințe, a încheiat un contract cu arhitectul Curții imperiale, Johannes Martinelli, în vederea edificării mănăstirii, reședinței și bisericii episcopale. Sunt documentate două etape constructive: 1741-1749, construcția propriu-zisă, la dimensiuni mai reduse, cu un singur turn în fațadă, și 1835-1842, când nava a fost alungită, au fost înălțate cele două turnuri, s-a amenajat terasa cu balustradă, iar absida altarului, redimensionată, a fost prevăzută cu două sacristii. Cupola care acoperă traveea de est a navei a fost zugrăvită, la 1748-1749, de Iacov din Rășinari. Resturi de frescă, mult mai târziu, se mai păstrează în altar. Cea mai spectaculoasă podoabă a interiorului este iconostasul, operă a pictorului arădean Ștefan Tenețchi din 1765. Câmpia Libertății a fost locul unde s-au ținut două adunări naționale în timpul revoluției de la 1848. Pe câmp a fost înălțat un monument compus dintr-o piesă centrală, numită "Gloria" și 26 de busturi înfățișând conducători ai Revoluției de la 1848, precum și figuri remarcabile ale culturii române. Sculptori precum Ion Vlasiu, Ion Irimescu, Ion Jalea și Marius Butunoiu au contribuit la realizarea acestui monument.

Jidvei, biserica evanghelică, (monument istoric, grupa A). Interpretată ca bazilică romanică cu trei nave sau ca biserică-sală în stil gotic din secolul al XV-lea, biserica dedicată Sf. Cecilia din Jidvei a fost radical transformată în cursul secolului al XVIII-lea, dobândind caracteristici arhitectonice baroce. În secolul XIX este înzestrată cu un altar de lemn pictat în stil clasic, altarul vechi, deosebit de valoros, din anul 1508, fiind dăruit bisericii evanghelice din Tătârlău.